

Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Hakkında Bir Değerlendirme

An Evaluation regarding the Regulation Amending of the Regulation on Private Health Institutions with Outpatient Diagnosis and Treatment

Nazan SAĞLAMER^a

Özet: Özel Hastaneler Yönetmeliği'nde ve Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmelikte 06 Ekim 2022 tarihinde yapılan değişiklikler hekimlerin mesleklerini serbest şekilde icra etmelerini ve hastaların da serbest meslek icrasında bulunan hekimlere başvurma, teşhis ve tedavi işlemlerini gerçekleştirme haklarını kısıtladığı gerekçesi ile tartışmalara sebebiyet vermiştir. Bu nedenle Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 7 Ocak 2023 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe giren değişikliklere ilişkin yönetmelik ile muayenehanesi bulunan hekimlerin kendilerine müracaat eden hastaların teşhis ve tedavi işlemlerini özel sağlık kuruluşlarında yahut tıp merkezlerinde gerçekleştirmesine yönelik kısmi bir rahatlama sağlanmışsa da temelde yaşanan hak kayıplarına tam anlamıyla bir çözüm sağlanamamıştır. Bu çalışmadaki amaç, Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in içeriğine ait bilgilendirme ve değerlendirme yapılımasıdır.

Anahtar Kelimeler: Ayakta teşhis; ayakta tedavi; sağlık hakkı; özel sağlık kuruluşu; ayakta işlem yapılan sağlık kuruluşları yönetmeliği

--

Abstract: On 06 October 2022 in the regulation of private hospitals and outpatient diagnostic and treatment physicians and patients to practice their profession freely changes to the regulation on private health institutions to the self-employed how to contact physicians in performing, and has given rise to discussions with the rights to perform diagnostic and therapeutic procedures for restricting. Therefore, the "Regulation on Amendments to the Regulation on Private Health Institutions where Outpatient Diagnosis and Treatment is Performed" was published in the Official Gazette on January 7, 2023 and entered into force on the same day. Of the patients who applied themselves with the regulations of the changes enacted in practice and physicians in medical centres or private health institutions to perform diagnostic and therapeutic procedures for partial relief is obtained if a complete solution to the loss of basic human rights also has not been achieved. The aim of this study is to inform and evaluate the content of the Regulation on Amendments to the Regulation on Private Health Institutions where Outpatient Diagnosis and Treatment are Performed.

Keywords: Outpatient diagnosis; outpatient treatment; right to health; private health institution; regulation on private health institutions with outpatient process

^aIstanbul Aydın Üniversitesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tez Öğrencisi, Gaziantep Barosu, Avukat ✉ avnazansaglamer@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6338-3393.

Gönderim Tarihi: 12.03.2023 • Kabul Tarihi: 22.03.2023

GİRİŞ

Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun ile Hususi Hastaneler Kanunu'nda yer alan hükümler gereği mesleğini serbest olarak icra eden hekimlerin, muayenehanelerine müracaat eden hastalarının teşhis ve tedavisini hizmet bedelinin hastalar tarafından karşılanması özel sağlık kuruluşlarında yapabilmekteydi (1,2). Ancak 06 Ekim 2022 tarihinde hem Özel Hastaneler Yönetmeliği'nde, hem de Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte bu hususta değişikliğe gidilmiştir (4). Yapılan değişiklik uyarınca mesleğini serbest şekilde icra eden hekimlere, muayenehanelerine müracaat eden hastaların teşhis ve tedavi işlemlerini özel sağlık kuruluşlarında yapabilmeleri için boş hekim kadrosu bulmaları ve yıllık sözleşme yapmaları şartları getirilmiştir (3,4). Boş hekim kadrosu bulunmaması halinde ise özel sağlık kuruluşlarının toplam uzman hekim kadro sayılarının % 15'ine kadar hekim ile sözleşme yapabileceği düzenlemiştir (3,4). Hekimlerin mesleklerini serbest şekilde icra etmelerini ve hastaların da serbest meslek icrasında bulunan hekimlere başvurma, teşhis ve tedavi işlemlerini gerçekleştirme haklarını kısıtlayan bu düzenlemeye ilişkin yaşanan tartışmalar değişikliğe gidilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Nihayetinde "Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 7 Ocak 2023 tarihinde 32066 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir (5).

Ocak 2023'de yürürlüğe giren Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile amaçlanan, 06 Ekim 2022 tarihinde hem Özel Hastaneler Yönetmeliği'nde, hem de Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte yapılan değişiklikler ile özel sağlık kuruluşlarında hasta bakması zorlaşan muayenehane sahibi hekimlerin yine hizmet bedelinin hasta tarafından karşılandığı özel sağlık kuruluşlarında hastalarını görerek teşhis ve tedavi işlemlerini yapmalarını kolaylaştırmaktır. Yönetmeliğin kapsamı değişmemiş olup; Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik madde 2'de Kapsam başlığı altında yer alan "Bu Yönetmelik, ayakta teşhis ve tedavi hizmeti sunulan ve özel sağlık kuruluşu olarak tanımlanan tıp merkezleri, poliklinikler, laboratuvarlar, müesseseler ve muayenehaneler ile bu kuruluşların işletenlerini kapsar" şeklindedir. Mesleklerini serbest şekilde icra eden hekimlerin kendilerine başvuran hastalarının teşhis ve tedavilerini özel sağlık kuruluşlarında gerçekleştirebilmelerinin şartlarında iyileştirme yapma yönünde yönetmeliğin ek 1. maddesinin 12. fıkrası kapsamında değişiklik yapılmıştır.

AYAKTA TEŞHİS ve TEDAVİ ile BU HİZMETİ VEREN ÖZEL SAĞLIK KURULUŞLARI

Teşhis, bir kişinin bedensel yahut ruhsal yönden herhangi bir hastalık, rahatsızlık veya değişiklikle karşı karşıya olup olmadığının, böyle bir durum var ise ne olduğunun tespit edilmesi amacıyla yapılan işlemler olarak tanımlanmaktadır (6). Tedavi ise hastalık sonucunda kişilerde bu anomalinin yarattığı acı ve tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması amacıyla yapılan tıbbi müdahale şeklinde tanımlanmaktadır (6-9).

Ayakta tedavi ise Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinin Tanı ve Tedavi başlıklı ikinci bölümünün 2.1.1'nci maddesinde yer alan yatarak tedavi, kemoterapi, radyoterapi, anestezi ile gerçekleştirilen tanısal veya cerrahi tüm işlemler, hemodiyaliz ve benzeri haller dışında kalan hastaların başvurduğu, sağlık tesisine yatırılmadan sağlık hizmetlerini almaları şeklindeki tedavi biçimi olarak tanımlanmıştır (10).

Ayakta teşhis ve tedavi hizmeti veren özel sağlık kuruluşları, yasal sınırlar içerisinde topluma belirli sağlık hizmetlerini sunan ve faaliyetlerine ilişkin birtakım özel düzenlemeler bulunan kuruluşlardır (11). Bu kuruluşların işleyişine yönelik en önemli yasal düzenleme Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliktir (12). İlgili yönetmelikte ayakta teşhis ve tedavi yapılan özel sağlık kuruluşları belirli kategorilere ayrılmış ve faaliyet sınırları belirlenmiştir. Buna göre, "A tipi, B tipi, C tipi tıp merkezleri ve A tipi, B tipi poliklinikler, laboratuvarlar, müesseseler ve muayenehaneler" ayakta teşhis ve tedavi hizmeti sunulan ve özel sağlık kuruluşu olarak tanımlanan tıp merkezlerini ifade etmektedir (12). 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı

Sanatlarının Tarz-ı İcrası Hakkında Kanun'a ve 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na (2,13) dayanılarak çıkarılan ağız ve diş sağlığı hizmeti veren özel sağlık kuruluşlarını kapsayan, Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik madde 5'de de özel sağlık kuruluşları, tıp merkezi, poliklinik ve muayenehane olarak sınıflandırılmıştır (14).

YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİ ÖNCESİ MUAYENEHANESİ BULUNAN HEKİMLERİN ÖZEL SAĞLIK KURULUŞLARINDA HASTALARININ TEŞHİS ve TEDAVİ İŞLEMLERİNİ YAPABİLME ŞARTLARI

Muayenehane, Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğin madde 7 değişik 2. fıkrasında "*bir tabip tarafından mesleğini serbest olarak icra etmek üzere müstakilen açılan, bu yönetmelikte belirtilmiş olunan asgari şartları taşıyan ve bu yönetmelikte tamamlanan tıbbi müdahalelerin yapılabildiği sağlık kuruluşu olarak*" tanımlanmaktadır (15). Günümüz koşullarında tek hekim tarafından işletilen muayenehaneler olduğu gibi birden fazla hekimin birleşerek oluşturduğu ve faaliyet gösterdiği ortak hekim muayenehaneleri de kurulmaktadır. Birden fazla hekimin birleşerek ve maliyeti bölüştürmek suretiyle ortak açmış oldukları muayenehaneye "müşterek muayenehane" denilmektedir (16).

Bilindiği üzere; 06 Ekim 2022 tarihinde Özel Hastaneler Yönetmeliği'nde ve Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte yapılan değişikliklere (3,4) değin muayenehanesi olan, mesleğini serbest şekilde icra eden hekimler 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun ve 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu'nda yer alan hükümlere uygun olarak, muayenehanelerine müracaat eden hastaların teşhis ve tedavisini, hizmet bedeli hastalar tarafından karşılanmak üzere, özel sağlık kuruluşlarında yapabilmekteydi (1,2).

İki yönetmelikte 06 Ekim 2022 tarihinde yapılan değişiklikler ile mesleğini serbest şekilde icra eden, muayenehanesi olan hekimler muayenehanelerine müracaat eden hastalarının teşhis ve tedavi işlemlerini özel sağlık kuruluşların da yapmak istiyorlarsa;

- Boş hekim kadrosu bulma ve yıllık sözleşme yapma şartlarını yerine getirmeleri gerekmektedir.
- Tıp merkezlerinde veya özel hastanelerde boş uzman hekim kadrosu olmaması halinde ise ruhsatında veya faaliyet izin belgesinde kayıtlı uzman hekim branşlarındaki toplam kadro sayısının % 15'ine kadar uzman hekimle sözleşme imzalayabilirler, ancak ilgili branşın toplam kadro sayısının üçte birinden fazla uzman hekimle sözleşme imzalayamazlardı.

Türk Tabipleri Birliğine göre, ilgili yönetmelik değişikliği ile getirilen bu şartlar, sağlık hizmeti sunumunda herhangi bir ihtiyacın ürünü olmamakla birlikte sunulan hizmetin gerekleriyle ve kamu yararıyla da bağdaşmamaktadır. Bu nedenlerden ötürü mesleğini serbest şekilde icra eden hekimlerin meslek icrası durma noktasına gelmiş olup ilgili şartların hasta haklarını da ihlal ettiği gerekçeleri ile birçok meslek kuruluşu, uzmanlık derneği ve hekimler yürütmenin durdurulması ve akabinde de iptali kararı verilmesi için Danıştay'a başvurmuştur (17,18).

YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİ İLE MUAYENEHANESİ BULUNAN HEKİMLERİN ÖZEL SAĞLIK KURULUŞLARINDA HASTALARININ TEŞHİS ve TEDAVİ İŞLEMLERİNİ YAPABİLME ŞARTLARI

Özel Hastaneler Yönetmeliği ile Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik sonucu mesleğini serbest şekilde icra eden, muayenehanesi bulunan hekimlerin özel hastane ve tıp merkezlerinde hasta tedavi etmelerini kısıtlayan düzenleme, 7 Ocak 2023 tarihli ve 32066 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe giren Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik doğrultusunda değiştirilmiştir (3-5).

İlgili yönetmelik değişikliği ile muayenehanesi bulunan, mesleğini serbest şekilde icra eden hekimlerin özel sağlık kuruluşlarında veya tıp merkezlerinde hasta bakıp tedavi edebilmesi için;

- Eski gibi özel hastanelerde yahut tıp merkezlerinde boş kadro şartı aranmayacak ancak ilgili branşta ruhsatı bulunan özel hastane veya tıp merkezi ile hekim arasında yıllık sözleşme yapılacaktır.
- Yalnızca branş bazında kadrolara bakılacak olup özel hastane/tıp merkezi ilgili branştaki toplam kadro sayısının üçte birini aşmayacak şekilde hekimlerle sözleşme yapabilecektir. Dolayısıyla beş genel cerrah kadrosu olan bir hastane de yalnızca bir genel cerrah sözleşme yapabilme imkânına sahip olacak olup iki genel cerrah ile sözleşme yapılabilmesi için bu branştaki hekim kadro sayısının en az altı olması gerekecektir.
- İlgili maddenin yayımlandığı tarihten önce muayenehanesi bulunan hekimler ve 60 yaş üstü hekimler sözleşme yapacakları hastanelerin sadece birinde kadro sınırlamasından muaf tutulacak olup muayenehanesini yeni açacak olan hekimler bu imkândan faydalanamayacaktır.
- Hekimin, hastasına öngörülen müdahalenin sözleşme imzaladığı hastanede yapamaması durumunda başka bir hastanede bu işlemi yapılabilmesi için İl Sağlık Müdürlüğünden “vaka bazlı özel izin” alınması gerekecektir (19).

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Yönetmelik değişikliği ile getirilen yeni düzenleme mesleğini serbest şekilde icra eden, muayenehanesi bulunan hekimlere yönelik kısmi bir rahatlama sağlamakla birlikte temelde bir çözüm sağlamamıştır. 06 Ekim 2022 de yayımlanan yönetmelikteki gibi 07 Ocak 2023 tarihli yönetmelikle gidilen değişikliklerle mesleğin serbest icrasına getirilen kısıtlama özü itibarıyla devam ettiği için üst hukuk normları olan “1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun’a ve 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu’na aykırılık teşkil etmektedir. Aynı zaman da Anayasa madde 2’de yer alan “hukuk devleti ilkesine ve belirlilik ilkesine”, madde 10’da yer alan “eşitlik ilkesine, madde 48’de yer alan “çalışma ve sözleşme hürriyetine”, madde 49’da yer alan “çalışma hakkına”, kazanılmış hak ve meşru beklenti ilkelerine vb. T.C Anayasası ile düzenlenmiş anayasal kuralların ihlaline sebebiyet vermektedir (20). İlgili hususlar mesleğini serbest şekilde icra etmek isteyen hekimlerin hastalara özel sağlık kuruluşlarında yahut tıp merkezlerinde hizmet sunmalarını zorlaştırdığı gibi hastaların da muayenehanesi bulunan hekimlere başvurarak teşhis ve tedavi işlemlerini özel sağlık kuruluşlarında yahut tıp merkezlerinde yaptırma haklarını kısıtlayarak Anayasa madde 56.1’de düzenlenmiş olan “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. Bu bakımdan her iki tarafın da hak kaybına uğradığı açıktır. Ayrıca incelemiş olduğumuz yönetmelikte sık sık değişikliğe gidilmesi bu konuda saha çalışmaları (muayenehanesi bulunan hekimlerin hangi yollarla ve şartlarla hastalarını özel sağlık kuruluşlarında tedavi edeceklerine ilişkin net ve pürüzsüz bir sonuç elde edilemediğinden yapılmasını engellemekle birlikte sağlık kuruluşlarına ilişkin birden fazla yönetmeliğin de parça parça oluşu düzenlenmiş olan hükümlere bir bütün olarak bakmayı da engellemektedir. Yönetmelik kapsamında sağlık kuruluşlarına ilişkin hususların tek bir kanuni çatı altında toplanması kanaatimizce anlaşılabilir olması açısından daha faydalı olacaktır. Son olarak belirtmek gerekir ki, hak kayıplarının önüne geçebilmek adına düzenlemelerin daha kapsamlı ve her açıdan değerlendirme yapılacak şekilde meydana getirilmesi çok daha sağlıklı olacaktır. Aksi takdirde bir nevi birbirinin yaması şeklindeki bu düzenlemelerle iyi bir sonuç elde edilmesi mümkün gözükmemektedir.

KAYNAKÇA

1. Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun. Resmi Gazete, Tarih: 04.04.1928, Sayı: 863.
2. Hususi Hastaneler Kanunu. Resmi Gazete, Tarih: 24.05.1933, Sayı: 2419.
3. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 06.10.2022, Sayı: 31975.
4. Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 06.10.2022, Sayı: 31975.
5. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 07.01.2023, Sayı: 32066.
6. Çilingiroğlu C. Tıbbi Müdahaleye Rıza. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993: 16-18.
7. Bayraktar K. Hekimin Tedavi Nedeniyle Ceza Sorumluluğu. İstanbul; İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1972: 232.
8. Yenerer Çakmut Ö. Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2003: 24.
9. Kök AN. İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesine Göre Aydınlatma ve Rıza. Kamu Hukuku Arşivi Dergisi 2005; 8 (2): 116-121.
10. Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği. Resmi Gazete, Tarih: 24.03.2013, Sayı: 28597.
11. Kaplan RY. Ayakta Teşhis ve Tedavi Hizmeti Veren Özel Sağlık Kuruluşlarının Yasal Sorumlulukları. Danışman Sert G. İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Hukuku Yüksek Lisans Tezi. İstanbul 2018: 21.
12. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 15.02.2008, Sayı: 26788.
13. 3359 Sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu. Resmi Gazete, Tarih: 15.05.1987, Sayı: 19461.
14. Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 14.10.1999, Sayı: 23846.
15. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Tarih: 25.09.2010, Sayı: 27710.
16. Demir M. Tıbbi Organizasyon Kusuru Açısından Hastanelerin Hukuksal Sorumluluğu. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010: 134.
17. 7 Ocak 2023 Tarihli Yönetmelik Değişiklikleri ile Mesleği Serbest Olarak İcra Etme Hakkı Üzerindeki Kısıtlamalar Ortadan Kalkmamıştır. Erişim: (<https://www.istabip.org.tr/7414-7-ocak-2023-tarihli-yonetmelik-degisiklikleri-ile-meslegi-serbest-olarak-icra-etme-hakki-uzerindeki-kisitlamalar-ortadan-kalkmamistir.html>). Erişim Tarihi: 01.02.2023.
18. Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik İptali Dava Metni. Erişim: (https://www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=667269ce-9232-11e7-b66d-1540034f819c). Erişim Tarihi 01.02.2023.
19. Muayenehane Hekimlerine İlişkin 7 Ocak 2023 Tarihli Düzenleme Hakkında Bilgi Notu. Erişim: (<https://www.ttb.org.tr/365yjkh>). Erişim Tarihi: 04.02.2023.
20. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Resmi Gazete, Tarih: 18.10.1982, Sayı: 17863.